

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Lysets barn. — Tema med variasjoner. — «Bønnens Apostolat.» — Spørsmål og svar. — Herhjemme. — Et lite kursus i kirkelatin. — Veni Creator (dikt).

LYSETS BARN.

Det sannhetens lys som den første pinsedag ble tent i deres sjeler som i troskap mot sin bortgagne Herre og Mester var forsamlet i Jerusalem, og som vår hellige Kirke like siden da alltid har holdt ved like og også nå gir oss andel i, er en gave som vi for det meste ikke er nær nok takknemlig for, hverken i våre tanker, ord eller handlinger. Og dog trenger vi dette lys, åndens lys, troens lys mer enn noe annet for å leve et menneskeverdige liv, et liv verdig vår evige bestemmelse. Har vi det ikke blir all vår ferd som blind manns famlen i mørke. Det har alltid vist seg at der hvor menneskene vil gå sine egne veier uten lyset fra det høye i seg, der farer de uvegerlig vill og kommer bort fra det vesentlige, fra realitetene. Et menneske kan mene å ha nådd det rette, det riktige mål og forkynner det i stolthet og glede for andre, for at de ved å følge ham også kan finne fram til sannheter om livet — snart etter ser vi at det kommer en annen som med like så klare og overbevisende grunner som den første anviser et helt annet mål og helt andre veier, for selv å bli avløst av en tredje og denne av en fjerde, hvis tanker og lærdommer så en tid lang blir betraktet som urokkelig sannhet, inntil også han og hans disipler ser sin innsats bli styrtet i grus av nye hypoteser og påstander med den følge at menneskeheten til sist vet hverken ut eller inn.

Hvor ganske anderledes kan ikke kristenfolket, om vi selv legger den gode vilje til, vandre fremad i det sanne åndslys mot vårt evige og uforanderlige mål — uten fare for å komme på avveier, hvis vi bare holder den hellige flamme klar og ren i oss! Spottende har man sammenlignet den kristne åpenbaring med en fasitliste som vår egen tenkning og undersøkelse skal stemme overens med. I seg selv er dette også en utmerket sammenligning — det er bare ingen grunn til å framføre den med spott, men all mulig grunn

til å takke Gud for at han har skjenket oss en slik fasitliste som straks sier oss om vi har fraveket sannhetens vei, så vi i tide kan endre vår kurs og ikke spiller våre krefter på formørkede steder. For mørke vil før eller senere alltid omhylle alt som ikke skjer i troens lys, i lyset av pinsedagens flamme: «dere var før mørke, nå er dere lys i Herren!» Og alltid må det derfor stå klart for oss at vår oppgave er å «vandre som lysets barn», å søke den hellige, den objektive sannhet i alt vi møter og alt vi opplever. Dette er kjernen i det som kalles «troen på jorden» og som etter den hellige Skrifs klare og utvetydige ord skal vise seg i våre gjerninger og åpenbare om de er av sannhetens ånd og skjer i dens lys eller ei. Er de det ikke vil åndens lys ha skinnet forgjeves for oss, og på den ytterste dag vil det da som lynet slå oss ned, bort fra sitt evige rike: «dette er dommen at lyset er kommet til verden, men menneskene har elsket mørket mer enn lyset for deres gjerninger var onde.»

La oss håpe at denne skjebne ikke blir vår, men la oss huske at håpet er uadskillelig fra troen og kjærligheten! Og la oss forsøke å oppleve denne pinsefest som en fornying av vårt forhold til sannhetens lys, til vår hellige Kirkes veiledning i sakramentene og forkynnelsen. Det lys som for oss ikke bare skal være til søndagsbruk men stråle over alle våre hverdagers virke, opplyse og forklare for oss hver eneste foreteelse på vår livsvei og inspirere oss til å reagere momentant på dets impulser.

Sannhetens vei er den eneste ad hvilken menneskeheten kan vandre trygt og lykkelig og finne hverandre på en urokkelig samarbeidets basis, på evighetsverdiens klippegrunn under alle tidsfenomeners forgjengelighet, forfengelig og forkrenkelighet. For denne jord med all dens tilbehør og alt vi har knyttet til den alene og tilværelsen på den alene

Tema med variasjoner.

Av Fr. D. Boers, O. F. M.

I.

Under en lengere togreise fikk jeg anledning til å lese den finske journalist Håkan Mørne's bok «Ærens vinter». For en herlig bok! Man blir varm om hjertet ved lesningen av dette gripende dokument om et tappert folk i kamp for livet. Det er et epos over en offervilje, en utholdenhet og et mot av overmenneskelige dimensjoner. Et år er gått siden krigen i Finnland fant sin dramatiske avslutning. Imidlertid har vi her i landet opplevet litt av hvert. Men likevel kan vi ikke glemme Suomis folk som med ukuelig heltemot og taus motstandskraft førte en kamp, verdig Kalevalas helter! Det ville være fristende å gjengi her noen av bokens mangfoldige gripende episoder. Men vi får nøye oss med bokens siste setninger, der hvor forfatteren beskriver dramaets sluttakt, den plutselige fredsslutning: «Hele vårt folk sto samlet i en stor sorgens andakt og avla det løfte at vi enig skulle forsvare det vi hadde igjen. — De som alt hadde utrettet sitt, de sårede på sykehusene inne i landet, de trakk lakenet over ansiktet forat ingen skulle se at de gråt.»

Hvor det gjør godt i tider som disse å lese om dette tause folk som ikke klynket og klaget i motgang! Hvor velsignet-befriende virker det ikke å møte dette tapre folk i hvis sjel glødet den hellige ild som bare eies av dem som vet at de kjemper for noe enda større, mere vidstrakt og høyere under himmelhvelvingen enn deres egen kjære, fattige jord!

«O fosterland
vem spanar dina øden.»

Edle, tapre finske folk! Et mønster som burde holdes fram for mangan en, som legger seg overende på alle fire og trygler om almisse så snart der er noe som kommer på tverke.

vet vi skal forgå, men vi vet også det som har vært av sannhet forgår aldri.

La oss derfor på denne pinsefest be om enn mer nåde og kraft til å leve i overensstemmelse med sannhetens krav — la oss takke for det hellige åndslys pinsen tente for apostlene og deres etterfølgere og som den dag i dag gjennomstråler all Kirkens forkynnelse og bærer den oppe over forkynnernes subjektive skrøpeligheter og mangler. La oss legge oss på sinne evangeliets alvorlige ord: «Hver den som gjør ondt hater lyset, og han kommer ikke til lyset for han vil ikke at hans gjerninger skal komme for dagen.» Og la oss takke for forjettelsen som følger umiddelbart etter: «Men den som handler etter sannheten kommer til lyset så hans gjerninger blir åpenbart, for de er gjort i Gud.» Måtte disse ord på dommens dag også gjelde oss —!

II.

Det er rent merkelig hvordan man kan tenke og drømme under en togreise, så sant ens lidelsesfeller ikke er altfor pratsomme da. Man finner på de rareste kombinasjoner. Som nå denne gang. Fra Finnlands snehvite slagsmarker til den store kamp menneskelivet er. Plutselig blir det så klart for en at tapperhet er det vi trenger her i livet; at tapperhet er en av de grunnleggende krav den kristne moral stiller til oss. Ja, er ikke den kristne morals tema: «tapperhet». Selv om dette tema blir sunget med mange variasjoner!

Det er imidlertid ikke alle som villig underskriver denne siste setning. Nettop i våre dager klages det så iherdig over at kristendommen er altfor passiv, altfor lite spennende. Den står ikke i samklang med tidens dynamikk. Man beklager det meget at i Kristi religion er det nesten utelukkende tale om: å lide, å tale, å fornekte seg selv, å håpe, å vente. Men folk i dag vil ikke mere slå seg til tåls med denne passivitet. Spenning, tempo, aktivitet, en tapper livsholdning ønsker man seg. Og dette finner man ikke i kristendommen, sier man.

Nå er altså gode råd dyre. Ingen kjenner våre skjodesynder så inderlig godt som vår elskede nabo. Det har derfor alltid vært kloke menns overbevisning at det kan ha sin nytte å prøve om det medfører riktighet det som andre tenker og sier om oss. Det er nok ikke uten grunn at Kirken lærer oss å holde hver dag en samvittighetsransakning!

En ting kan man gjerne være enige i: at man i vide kretser har berøvet kristendommen dens élan, dens spenning, ved å gjøre den til en tam og ytterst stillferdig gudsdyrkelse for snille og bra mennesker som er ferdig med livet. Ja, i visse kristne kretser ansees høyeste form for overstrømmende glede å være et uelskverdig totalforbud mot alt som heter naturlig livsglede. Les bare engang, hvis de da orker, det som mangan en gang blir servert som «religiøs litteratur». Da kommer en uvilkarlig til å tenke på mannen med skrinpengene i «Fædrelandets have», mannen som aldri nyter noe, som går til ro kl. 9 og for hvem det derfor er soleklart at alle andre kunne gjøre det samme. «I hans sopende kalosjers fotefar er der grodd opp et nytt syndens begrep til husvælelse for alle dem som ikke er tilfredsstillet, forinnen det er fastslått, at alt hva menneskene foretar seg er synd og fornedrelse.» Så en skal ikke bare forundre seg over at nettopp naturlige, friske og livskraftige mennesker flykter i panisk skrekk for den salvesesfulle og sortinnrammede religionsutgave som de mener er kristendom i sin autentiske og mest fullendte skikkelse.

Det er kristendommens tragedie i alle tider, at dens bekjennere på jorden består av mennesker, og at disse aldri kan la være å være for menneskelige. Tross kristendommens guddommelige opprinnelse, tross dens gud-

dommelige misjon og dens evige endemål, må dens idealer oppleves og virkeliggjøres av svake og ofte så bornerte mennesker. Om man ønsket aldri så meget at det var annerledes, motsetningen mellom kristendommens guddommelige misjon og dens menneskelige virkeliggjørelse, den er der og den blir der. Men om motsetningen mellom ideal og virkelighet er stor, så er dette ihvertfall ikke kristendommens skyld. Og det siste man kan si om Kristi religion er, at den er en lettvin og makelig livsvisdom, blottet for høymodighet og taperhet.

III.

Hver den som ennå ikke helt har glemt sin barne-lærdom, husker nok det dydsirete og skrekkelige hovedstykket om «de kristelige dyder». (Dyder med stor for-bokstav.) I dette kapittel var det bl. a. tale om de såkalte kardinale dyder, som fikk oss til å tenke på verdige prelater i knitrende silkegevandter. Skal man tro visse forfattere her til lands, så er kardinaler mennesker som hele dagen driver omkring i blodrøde kapper og lager renkefulle planer, samt at deres ansikter uvegerlig er preget av hovmot, list og grusomhet. Katolikkene i Rom har intet annet å gjøre enn å kysse dem på deres gullbroderte tøfler.

Nå vel, disse kardinale dyder har intet med kardinaler å bestille. Kardinale dyder er bare et faglig uttrykk og oversettes til norsk språkbruk med: hoveddyder. De kalles kardinale dyder fordi hele vår moralske handel og vandel henger i dem, så som en port henger i sine hengsler. (På latin: *cardo* — *cardinalis*!)

I den kristne lære om de fire hoveddyder: «klokskap, rettferdighet, styrke og måtehold» eier vi en dyrebær visdom som de kristne århundre har arvet etter den gamle greske filosofi. S. Thomas av Aquins har i sin *Summa Theologica* bygget den systematisk sammen med de tre guddommelige dyder: «Tro, håp og kjærlighet» og framhever at disse 7 dyder omfatter hele moralens område.

Klokskapen er utgangspunktet. Med klokskap mener han: den moralske forståelse, som ikke alene erkjenner det gode, men også anvender de rette midler til å gjøre det. Så følger rettferdighet, deretter styrke eller taperhet og til slutt den asketiske dyd: måtehold. Den store teolog hadde sine gode grunner til å stille de fire kardinale dyder i denne rekkefølge. Rettferdighet er for ham grunnloven for alt samfunnsliv. Men rettferdighetens dyd trenger til styrke og taperhet, fordi uten kraft og offer kan det gode og det riktige ikke holde stand.

Det vi kristne i dag trenger til er å gi taperhetens dyd vår uforbeholdne oppreisning som den ekte kardinale dyd den er. Og hvis de ikke tror det, så hør bare på S. Paulus, som grangivelig vil ikle de kristne med en hel våpendrakt. «Ta Guds rustning på — stå omgjordet med sannhet om deres lender og ikledd rettferdighetens brynje. — Grip troens skjold — ta frelsens hjelm og åndens sverd.» (Ef. 6, 14 fl.) Og alt dette forat vi kan vinne prisen i livets kamp. (1. Kor. 9, 24 fl.) Ord så hårde og skarpe som pistolskudd, noe annet enn

den tårevalte begredelighet som ofte blir siklet fram fra både prekestoler og religiøse blader!

Men rustningen alene er ikke nok: «Vær årvåkne, stå fast i troen, vær mannlige, vær sterke.» (1. Kor. 16, 13.) For apostelen kjenner så godt Herrens tanke om menneskelivets verd og dets lønn. En tanke. S. Johannes ikler menneskelige ord i Åpenbaringsboken: «Vær tro til døden, så skal jeg gi deg livets krone.» (Åpenb. 2, 10.)

IV.

Det ser i dag ut som om Herren, etter Skriftens ord, vil rense sin låve og har sin kasteskovel i sin hånd. Meget mulig at denne krigstid har til oppgave bl. a. å gjøre oss kristne til mere helhjertede og tapre mennesker. For en krigstid er en stor tid, tross alt. Nå er det svært lettvin å deklamere om «store tider». Og i forbindelse med krig, hører uttrykket «en stor tid» temmelig rått ut. For å berolige engstelige sjeler, tilføyes det her at meningen selvfølgelig ikke er å ville lovprise krigen og dens gjerninger. Tvert imot! Lykkelige de slekter som kan «snu sin sverd om til hakker og sine spyd til vingårdskniver.» Men når en ulykke likevel er ute, så kan forsakthet og klager uten tall, og orkesløse grublerier bare gjøre oss til uduelige mennesker. Tiden står imidlertid ikke stille. Vi kan ikke skru den tilbake heller og leve må vi likevel. Meget bedre er det derfor å ta tiden som den er og oppleve den som «mannlige og sterke» mennesker som apostelen vil vi skal være. Vi kan til og med vokse på våre vanskeligheter. Når lidelsen slår løs på menneskene, når livets slagne landevei er bombet sønder av krigens ubarmhjertige maskineri, da er det menneskets åndelige horisont utvider seg. I dette mektige uvær må all smålighet og uekthet dø bort. Vår egoismes fengselsporter blir satt på vidt gap, så vårt bedre jeg kan slippe ut for i edel selvforglemmelse å vie sine beste krefter til det «som er mere vidtstrakt under himmelhvelvingen»: vårt land, vårt folk, Guds vilje og Guds rike.

*

Det er en lang vei fra Finnlands slagmarker til livets valplass. Men kan hende likevel ikke så lang. «De ble bøyde, men ikke knekket.» Det er det siste kapittel i «Ærens vinter». Så vil også vi bli bøyde i livets strid, men knekket blir vi ikke, så lenge vi i kristen taperhet bærer høyt og ukuelig vårt hode. Så lenge det er dag vil vi strø glede omkring oss til alle sider, øse ut av vårt hjertes rikdom. Arbeide vil vi uten prutning, uten hvile, inntil vi også stuper i «Ærens vinter». Men om vi stuper der, så står vårt verk og «våre gjerninger følger med oss».

«Og det er det stora,
og det er det glupa,
at merket det stend,
um mannen han stupa.»

„BÖNNENS APOSTOLAT.“

Redigert av sogneprest Høgh, forbundets leder for Oslo Vikariat.

Bønneintensjoner for juni:

- I) At alle som dør i spedbarnsalderen i tide må få dåpens nåde.
- II) De japanske shintoisters omvendelse til den sanne tro.

I.

«Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor ut og lær alle folk, idet de doper dem i Faderens, Sønnens og den Hellige Ånds navn, og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere.» (Mt. XXVIII, 18—20.)

EN MEKTIGERE DAGSORDRE ER ALDRI BLITT GITT. Når alle andre verdenskjente dagsordrer er blitt glemt, og ingen lenger vet at de noensinne ble gitt, vil denne dagsordren som Kongenes Konge og Herskernes Herre ga før Han fór opp til himmels, ga som sin siste og evigvarende vilje, fremdeles bli husket og adlydt ut over hele jordens krets. Og dåpen, «gjenfødingsbadet og fornyelsen ved den Hellige Ånd» (Tit. III, 5), vil til alle tider føre livet inn i menneskesjelen, det overnaturlige liv, Guds liv i menneskene.

DÅPENS BETYDNING FOR DET EVIGE LIV blir innprentet av Frelseren i Hans samtale med rådsherren Nikodemus: «Sannelig, sannelig sier jeg deg: Uten at noen blir født av vann og den Hellige Ånd, kan han ikke komme inn i Guds rike. Det som er født av kjøtt er kjøtt, og det som er født av Ånden er ånd.» (Jhs. III, 1—15.)

DÅPENS UENDELIGE INNHOLD OG BETYDNING, DENS ABSOLUTTE NØDVENDIGHET FOR ÅNDENS LIV TIL EVIGHET kan ikke fremstilles klarere enn dette. Ei heller finnes noe annet sted et så utvetydig bevis på menneskets åndelige natur og evighetsbestemmelse som denne Frelserens samtale med den jødiske rådsherren. Den er bakgrunnen for apostelens vidunderlige ord om dåpen: «Vet de ikke at alle vi som er døpt til Jesus Kristus, vi er døpt til Hans død? For vi er gravlagt med Ham ved dåpen til døden, så vi skal vandre i et nytt levnet likesom Kristus og er stått opp fra de døde ved Faderens herlighet.» (Rom. VI, 3—5.)

MATERIALISMENS ÅND OG TANKEGANG har klart å fordunkle og viske ut bevisstheten om og erkjennelsen av dåpens uendelige verdi for mennesket, så dåpen endog hos alvorlige kristne er kommet i bakgrunnen. Sjelden eller aldri minnes de sin egen dåp, og for sine barn utsetter de den fra dag til dag, ja, endog fra uke til uke. Det som er Guds største gave til oss — meddelelsen av Hans

eget liv —, og som burde og skulle være foreldrenes første gave til sitt nyfødte barn, blir ofte utsatt til det er for sent. Blant den moderne tids mange forbrytelser mot åndens liv i mennesket, er en av de største nettopp den at så mange spedbarn dør uten å ha fått del i dåpens rikdom på liv og nåde. Det er en himmelropende forbrytelse hvis følger for menneskeslekten ikke kan utbli.

ET MANENDE KALL TIL ETTERTANKE blir derfor rettet til enhver av oss gjennom Bønnens Apostolat, et kall til å gå inn for levende forståelse av og respekt for dåpens hellige sakrament. Vi skal ikke bare daglig minnes vår egen dåp, men ved ord og eksempel sørge for at den gamle katolske praksis atter blir levende blant menneskene, skikken med den tidlige dåp for alle barn.

Katolske foreldre med sann forståelse av dåpens betydning og verdi, bringer om mulig sine barn til dåpen samme dag de er født, eller iallfall få dager etter. Dette må bli skikk i ethvert hjem. Og ikke bare dette. Nei, enhver bør være så kjent med meddelelsen av dåpens hellige sakrament, kjenne den hellige handling så inngående at han i nødsfall kan meddele hjemmedåpen. Dette er enhver s plikt. For det nyfødte barn har rett til og krav på at dåpsnåden fra første stund av får gjennomstrømme dets sjel, og at det ikke tas noen som helst risiko i denne sak som evigheten avhenger av.

DET MÅ IKKE MERE SKJE AT NOE BARN DØR UTEN Å VÆRE DØPT! Som en hellig plikt hviler dette ansvar på oss alle. Derfor ber vi i juni måned med Bønnens Apostolat:

«Jesu høyhellige hjerte, at alle som dør i spedbarnsalderen i tide må få dåpens nåde, derom bønnfaller vi deg, bønnhør oss!»

II.

STØRRE VANSKELIGHETER ENN I JAPAN har vel neppe kristendommen hatt i noe annet misjonsland. Allerede St. Franciskus Xaverius brakte under sitt opphold der fra 1549 til 1551, det glade budskap om Jesus Kristus til Japan, og ikke uten et visst resultat. Men senere ble landet helt ned til midten av forrige århundre hermetisk lukket for misjonsvirksomhet. Blodige forfølgelser søkte å utrydde den sød St. Franciskus Xaverius og hans etterfølgere hadde sådd, men på tross av nesten overmenneskelige vanskeligheter, forble en hel del av de japanske kristne trofaste mot Kristus. Uten kirker og uten prester holdt de ut slekt etter slekt, slik at det ikke var så få kristne igjen i Japan da

landet atter ble åpnet for misjonen. Ikke minst var dette tilfelle i Nagasaki, det første bispedømme med innfødt biskop som ble opprettet i Japan av Pius XI.

BUDDHISMEN, som kom til Japan fra Korea og Kina i VI årh. etter Kristus, vant straks en stor utbredelse hos det japanske folk, og med den begynner faktisk landets historie og kultur. Fremdeles har buddhismen sterkt tak på folket, og staten har dessuten i de senere år forsøkt å vekke til live igjen det religiøse liv, som en motvekt mot de moderne, revolusjonære idéene, ikke minst mot kommunismen, som også var i fremmarsj.

Også en buddhistisk misjonsvirksomhet er blitt forsøkt, særlig på Stillehavsoyene og i Kina. Hensikten synes å være å gjøre buddhismen til det fjerne Østens religion som motvekt mot kristendommen.

DOG ER SHINTOISMEN, IKKE BUDDHISMEN STATENS EGENTLIGE RELIGION I JAPAN, enda bare en tredjedel av folket bekjenner seg til den, ifølge en av de siste folketellinger vel 18 millioner fordelt på 13 forskjellige sekter, og selv denne tredjedel er ikke rene shintoister. For en stor del er de tilhengere både av shintoismen og buddhismen.

SHINTOISMEN — «DEN GUDDOMMELIGE VEI» — er Japans opprinnelige religion, en naturreligion hvor husfaren er prest og keiseren oversteprest. Den er de nasjonale stormenns, og da fremfor alt keiserens religion, den nålevende iberegnet. For Japans første keiser og stamfar til det nåværende keiserhus, Jimmi Tenno, ble født år 660 før Kristus av solgudinnen Amaterasu, og det japanske folk betrakter seg som en eneste familie, hvis skjebne er uløselig knyttet til keiserhusets skjebne. Derfor er også

SHINTOISMEN PATRIOTISMENS RELIGION. Den yter keiseren, krigsheltene og landets fremste stormenn en særlig dyrkelse, som alle statsborgere må delta i. Dette betød en uoverstigelig vanskelighet for de kristne. Stillingen ble dog noe lysere for dem da staten i 1868 innførte en

STATS-SHINTOISME som ifølge dekretet ikke skulle være noen religion, men bare visse statsceremonier som alle måtte underkaste seg. Denne statsshintoismen ble senere (i 1884) løst fra enhver forbindelse med de andre religionsformer. Templene ble satt direkte under statens ledelse og brukes nå til å fremme nasjonalismen.

På tross av shintoismen er blitt løst fra de andre religionsformene i Japan, betyr den fremdeles en stor hindring for kristendommens framgang. Innen det japanske rike finnes i dag bare vel 100 000 katolikker i Japan selv og 140 000 i Korea. Når en så tenker på at på hver misjonsprest kommer ca. 400 000 hedninger, som de skal nå med det glade budskap, da forstår en hvor nødvendig det er å komme dem til hjelp på alle måter, ikke minst med forbønnen. Derfor vil vi alle be innerlig og varmt for misjonen i Japan i denne måned:

«Jesu høyhellige hjerte, at shintoistene i Japan må omvende seg til den sanne tro, derom bønnfaller vi deg, bønnhør oss!»

Spørsmål og Svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, monsignor Kjelstrup, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse. Hans adresse er: Vår Frue Villa, Smedstad pr. Oslo. Alle henvendelser behandles konfidentielt, og intet navn offentliggjøres.)

Norges siste erkebiskop.

Spørsmål: Finnes det noen katolsk biografi av erkebiskop Olav Engelbrigtsen? Helst vil jeg ha den på norsk selvfølgelig, men jeg kan også benytte en biografi på tysk eller engelsk.

E. L., Sarpsborg.

Svar: En utførlig katolsk biografi av Olav Engelbrektsen finnes dessverre ikke, skjont det nok finnes bøker og tidsskrifter hvor katolske skribenter uttaler seg om hans personlighet og hans virke. Således t. d. den ypperlige lille kirkehistorie av St. Josefssøsteren M. M. Krohn, en avhandling i «Urd» om Sankt Olavs skrin av lektor frk. Ellen Faaberg o. a.

Selv om jeg altså ikke kan henvise Dem til en utførlig katolsk biografi av Norges siste erkebiskop, kan jeg gjerne gi Dem en fortegnelse over de kilder som kan være til nytte for hver som vil felle en objektiv og rettferdig dom om denne mann, som i følge professor Ludvig Daae er «en av de største og interessanteste personligheter i vår historie.» Her følger de:

- 1) Ivar Sæter: «Den siste erkebiskop», 1928 (175 sider).
- 2) Sverre Sten i «Det norske folks liv og historie.»
- 3) Ludvig Daae i «En kronike om Erkebiskopene i Nidaros», s. 188 og flg.
- 4) Keyser: «Den norske kirkes historie under katolisismen», II. s. 654 og flg.
- 5) Bang: «Utsikt over den norske kirkes historie under katolisismen», s. 330 og flg.
- 6) I Norsk Biografisk Leksikon vil det under O (Olav Engelbrektsen) komme en avhandling av Oluf Kolsrud. Bindet blir antakelig det neste som kommer ut.

Katolsk filosofi.

Spørsmål: Finnes det noen innledning i katolsk filosofi? Har ikke en lærd katolsk prelat ved navn T. Pesch (jeg vet ikke om jeg skriver navnet riktig) utgitt et populært filosofisk skrift? Ønsker boken på norsk, tysk eller engelsk.

E. L., Sarpsborg.

Svar: Jeg beklager at jeg for øyeblikket ikke kan gi Dem et fyldestgjørende svar på Deres spørsmål. Alle de filosofiske verker som anvendes ved de geistlige ut-

danningsanstalter jeg er kommet i berøring med, er forfattet på latin. Av den navngjetne jesuittpater Tilmann Pesch's skrifter tør vel «Die grossen Welträtzel» være det mest kjente. Om han har utgitt en populær innledning i katolsk filosofi vet jeg ikke. Sikker opplysning ville De få ved å skrive til det store katolske forlag Herdersche Verlagshandlung, Freiburg im Breisgau (Baden) med anmodning om å få tilsendt en prisliste over katolske filosofiske skrifter.

Foreløbig kan jeg henlede Deres oppmerksomhet på en ypperlig liten bok av pater A. Menzinger, en lærd jesuitt som døde for noen år siden etter å ha virket i Danmark i en lang rekke av år. Boken heter «*Fra før Kant*» med undertitel: «Erkjennelsesteoretiske betraktninger» og er utkommet på Henrik Koppels forlag, København 1918 (109 sider). Av forfatterens forord skal jeg sitere følgende lille avsnitt:

«Når disse foredrag her framlegges for offentligheten, er det fordi de muligens kan ha interesse som *røster fra en filosofi som i regelen kun kjennes av navn: den skolastiske filosofi*. Dessuten vil det kanskje finnes en eller annen troende akademiker, som til tross for alt føler trang til å bygge sitt religiøse liv på et fastere filosofisk grunnlag enn det man ellers gjerne nøyer seg med utenfor den katolske Kirke.»

Krigen og Evangeliet.

Spørsmål: Det finnes framleis folk som hevder at all krig — også forsvarskrig — er forkastelig fra et kristelig synspunkt. De pleier gjerne å sitere bibelsteder som sant å si bringer meg i forlegenhet for svar. Jeg ville derfor sette pris på å høre hvordan man kan forsvare krigen uten å komme i konflikt med bibelord som t. d. «Du skal ikke slå ihjel», «Du skal elske din neste som deg selv», «Når man slår deg på det ene kinn, skal du vende det andre til» osv.

Katolikk.

Svar: Overfor de ensidige idealister som fører skriftsteder i marken til inntekt for sitt standpunkt er det vanskelig å komme noen vei i en diskusjon, for i Bibelen kan som De nok vet, en hver finne det han søker å finne. Minner man således disse folk om apostelens formaninger: «Hvert menneske skal være den rettmessige øvrighet underdanig», svarer de med et annet bibelord: «Man skal adlyde Gud mer enn mennesker» o. l. Intet under at selv protestantiske geistlige er høyst uenige i spørsmålet om kristendommens forhold til krigen.

Annerledes forholder det seg med den gamle Moderkirke. Her som i alle andre kristenlivs-spørsmål, er dens lære klar og grei, og det skyldes den omstendighet at den katolske Kirke — i motsetning til de protestantiske samfunn — er i besiddelse av en ubrudt tradisjon fra selve aposteltiden. Denne tradisjon er nemlig både Bibelens supplement og dens nøkkel. All den uenighet og splid som man finner utenfor den katolske Kirke angående Bibelens fortolkning kommer jo nettopp av at man ikke har tradisjonen til veiledning.

Det er således Skriftens og Tradisjonens lære den gamle Kirke forkynner, når den hevder at krigen er et fryktelig og uhyggelig onde men den mener samstundes

at Folkeforbund og fredskongresser, diplomatiske forhandlinger og stormaktpakter på ingen måte vil kunne avskaffe den. Det kan alene den generasjon som er helt gjennomtrengt av kristendommens ånd og setter alt inn på å realisere dens idealer. Krigen er derfor og vil ennå lenge være et uavvendelig onde. Liksom en fugl forsøker etter fattig evne å verne om sitt rede og et rovdyr blir for alvor farlig når, det gjelder avkommets sikkerhet, så må også et folk og en nasjon følge sitt av Skaperen nedlagte instinkt og verge seg mot utslettelse og tilintetgjøring. Det er den samme grunnsetning som gjør seg gjeldende, når individet forsvarer seg mot en overfallsmann eller når en husfar verger sitt hjem. Vi har gjennom slektsleds møysommelige arbeid skapt oss vår egen kultur og vårt eget arbeidsliv, vi har fått et selvstendig ansikt — alt sammen umistelige verdier som vi skal verge og som fortjener å verges. Det er livets mening at vi skal opprettholde vår egenart som et instrument i statenes store orkester.

Likevel er den katolske Kirke på ingen måte fredens fiende. Tvertimot. Den ser bare på menneskene som de er og forstår fullt ut at det ennå vil strømme meget vann i ut i havet, før de blir annerledes. Og den ser med andre øyne på menneskelivet enn den nyere tids fredsapostler. De mener nemlig at større opplysning, mer kultur vil bringe all krig til opphør. Vil vi vite hva menneskene trenger, behøver vi bare å lese Jesu bergpreken. Så lenge menneskene ser sitt eneste livsmål her på jorden, vil de bare strebe etter alt det som kan forøke det timelige velvære: gods og gull, ære og makt, nydelser og fornøyelser. Men av disse ting byr jorden ikke så meget at alle kan tilfredsstilles. Der må da nødvendigvis opstå kamp og rivalisering — og så har vi krigen. Så lenge det hersker hat, folkehat, klassekamp, misundelse og egoisme, er den fred Kristus og hans Kirke forkynner bare en fjern drøm. All streben etter den evige freds virkeliggjøring uten kristendommen er derfor håpløs.

I følge den gamle Kirkes tro vil den fullkomne fred først komme ved dagens ende, men det er ikke til hinder for at den i sin hellige liturgi atter og atter ber om fred blant folkene. Frelseren selv sa aldri: Fra nå av skal der alltid herske fred. Tvertimot sa han: «De skal høre rygter om krig. Det må gå således. Folk skal reise seg mot folk.» (Matt. 24, 6). Men når Kristus vender blikket mot verdens siste tider, da er også freden gjenstand for hans forutsielser. I Herrens bønn gir han også uttrykk for at Gudsriket en gang skal komme med all sin fred og sin sannhet. Det skal modnes og forbedes gjennom århundrenes langsomme gang. Men skjønt freden er ånd av Kristi ånd, hører vi ham aldri med et ord tale om at hans disipler skal nekte å bære våpen til forsvar for de verdier som er umistelige for individ så vel som for samfunn. Den romerske høvedsmann får ingen bebreidelse eller formaninger om å oppgi sin stilling. Og det samme syn på krigen som en inntil videre uunnværlig nødvendighet møter vi i apostelens brever. Aldri et ord til de soldater og høvedsmenn som var blitt kristne, om at de nå måtte nekte militærtjeneste. Tradisjonen og dens vitnemål om de mange soldater som led martyrdøden, er i full harmoni med det Bibelen beretter. En av oldkirkens største helgener, martyren den hellige

Sebastian, var romersk offiser, og han led ikke blodvitnesnes kvalfulle død fordi han nektet å bære våpen, men fordi han ikke ville fornekte Kristus.

Men — sier de moderne protestantiske fredsapostler og militærnekttere — har da ikke Gud selv sagt til jødefolket: «Du skal ikke slå ihjel»? Jo, men den samme Gud oppfordret jo sitt utvalgte folk til å forsvare seg med våpen mot de fiendtlige stammer som overfalt dem og truet deres eksistens. Vi har utallige eksempler på det. Tenk t. d. på beretningen om Moses som med oppløftede hender ber for israelitene som kjemper en fortvilet kamp nede i dalen mot de overmektige amalekiter.

Et annet utslag av ensidig bibelfortolkning og bokstavdyrkelse møter vi hos dem som minner om Kristi ord: «Når noen slår deg på det ene kinn, skal du vende det annet til.» Da man under Kristi lidelse tilføyet ham et slag på kinn, vendte han imidlertid ikket det annet til, men spurte saktmodig: «Hvis jeg har talt ille, da bevis det. Men har jeg talt vel, hvorfor slår du meg da?» (Joh. 18, 23). Saken er at Jesus her, som så ofte, gjør bruk av jødiske metaforer og uttrykk som hans tilhørere med sin orientalske innstilling aldri ville falle på å ta bokstavelig. De visste at uttrykket ingenierte var et forbud mot å forsvare seg mot en urettferdig angriper, men bare var en formaning til å vise selvbeherskelse og saktmodighet.

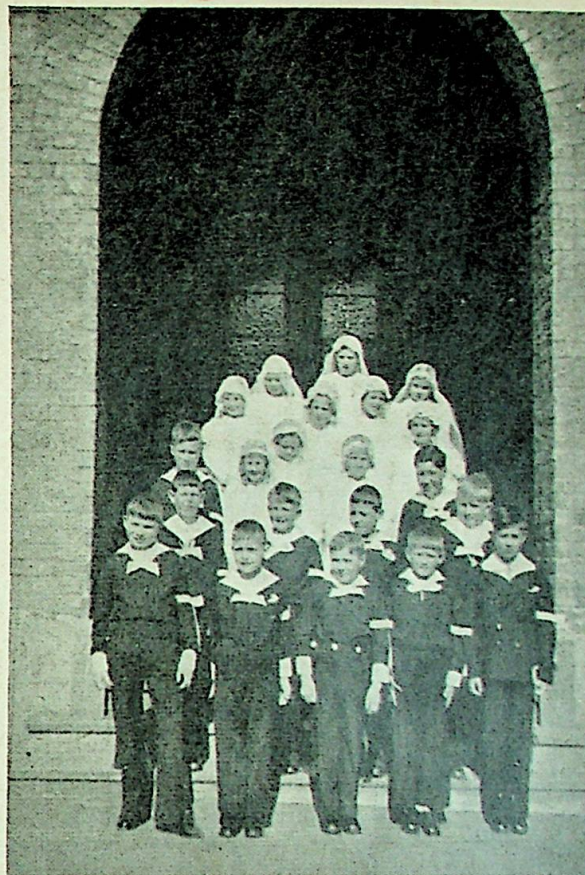
At den katolske Kirke som Jesus høytidelig har lovet den Hellige Ånds bistand, forkynner det samme fredens og kjærlighetens evangelium, vet en hver som har et førstehånds kjennskap til dens lære, liturgi og historie.

Herhjemme —

Oslo. Vi tilbrakte en meget hyggelig aften i foreningslokalet i Akersv. søndag 25. da St. Olavslaget holdt en familieaften til inntekt for skolen. Huset var fullt, stemningen god, for tenk, nå var det heller ikke mørkt ute! Teatergruppen sto først på underholdningsprogrammet — den råder virkelig over gode krefter, og man forstår at den har en god ledelse. Skjønt de opptredende alle er amatører og jo behersker sine roller mer og mindre godt, var helhetsinntrykket upåklagelig, og det var enkelte som gjorde sine saker så utmerket, at tilskuerne fikk et levende inntrykk av stykkets intrigespill som var satt i gang for å bringe de kristne i galgen eller til skafottet, og den lykelige og glade trosfreidighet der besjelet de kristne i den tid «Katharina» ga sitt liv for sin tro. Den flatterende belysning og de vakre dekorasjoner ga en meget heldig ramme om det dype alvorlige tema som stykket innebar, og den måte som de opptredende skilte seg fra sin oppgave på fortjener all ros, så man skulle anta at gruppen har fremtiden for seg. Senere fikk man fiolinspill av hr. Kristensen, som det var en udelt nytelse å høre, og hr. Østbys sikre og fulltonende ledsagelse ved pianoet kjenner vi jo fra før, ikke bare fra foreningslokalet, men også fra kirkeorglet. Loddtagningen gikk strykende, og alle var meget tilfreds med aftenen.

M. R.

Hamar. Det har vært festlige dager i St. Torfinns menighet på Hamar. Hans høyærv. biskopen var kommet for å ta imot de evige løfter av en St. Carolus-Borromeus-søster som innviet hele sitt liv til Gud i nestekjærlighetens tjeneste. Ceremoniene var gripende i all sin enkelthet. — På Kristi himmelfartsdag var det en første hl. kommunion, og kl. 11 levitt-høymesse ved biskop Mangers, assistert av sogneprest

Første kommunikanter i St. Olavskirken, Oslo 27. april i år.

Notenboom og vår egen sogneprest. Festlig klang den flerstemmige messesang gjennom vår vakre kirke. Biskopen talte inntrengende om legmannsapostolatets betydning, især for vår tid og under de nåværende forhold. Atte personer fornyet sin dåpspakt og lovet med kraftig røst at de vil leve og dø som trofaste katolikker. Deretter meddelte biskopen fermingens sakrament, styrket fermlingene med den Hl. Ånds nådegaver og vigslet dem til aktive stridsmenn for Kristi rike på jorden. — Om aftenen var det en liten tilstelning i foreningslokalet, hvor nesten alle i menigheten benyttet anledningen til å hilse på vår kirkes overhyrde. Alvor og skjemt fulgte hverandre, til oppmuntring og glede både for store og små. Med fedrelandshymnen og et «velkommen igjen» avsluttedes denne strålende høytidsdag.

H.

Hamar lokalforening av St. Olavs Forbund holdt møte i St. Torfinns menighets samlingslokale lørdag 10. mai. Aftenens foredragsholder var frk. Martha Østensvig. «Hellig Olavs kjærlighetshistorie» var emnet. *Hans kjærlighetshistorie?* Hvor mange av oss er det vel egentlig som har festet seg ved den siden av Olav den Helliges liv? Delvis fra Snorre, men mer fra andre sagaer trakk foredragsholderen fram i intime glimt og store drag detaljer, som hun benyttet til tegningen av det bilde som i all sin enkelthet lot oss forstå, hva neppe noen av oss hadde tenkt på: det var denne kjærlighetshistorie som gjorde Olav Haraldson til Den Hellige Olav. — Foredraget høstet det livligste bifall, som gjentok seg forsterket da formannen, fru Knutstad, takket og ønsket frk. Østensvig *velkommen igjen*. — Etter foredraget utlodning og allsang.

Vikar.

Et litet kursus i kirkelatin.

VII.

ESSE, å være: nutid.

- A. *sum* jeg er.
es du er.
est han (hun, den, det) er.
sumus vi er.
estis dere er.
sunt de er.
 Noen av disse former har du allerede brukt.

- B. Sammensetninger av *esse* bøyes likedan, f. eks.:
ADESSE, å være til stede, være her.
adsum jeg er her, til stede.
ades du er her.
adest han er her.
adsumus vi er her.
adestis dere er her.
adsunt de er her.

POSSE, å kunne.
possum jeg kan.
potes du kan.
potest han kan.
possumus vi kan.
potestis dere kan.
possunt de kan.

Posse er en forkortelse av *potis esse* (å være kapabel). Legg merke til den dobbelte *s* istedenfor *ts*, f. eks. ikke *potsum*, men *possum*, ikke *potsunt* men *possunt* osv.

- C. *consciéntia* samvittighet.
magnificéntia prakt.
poténtia makt.
terra jorden.
victória seier, triumf.

inquiéta urolig.
pretiósá verdifull, kostbar.
tímida fryktsom, redd.

nihil intet.
ego jeg.
tu du.

Pronomener, *ego*, *tu* brukes i bestemte tilfeller, f. eks. *ego regína sum*, det er jeg som er dronning.

D.

OPPGAVE.

1. Pretiósá est grátia mea.
2. Non póssumus.
3. Plena est terra gloria tua.
4. Bonae estis, filiae meae.
5. Ego sum via et vita.
6. Adsumus.
7. Tu es patiéntia mea.
8. Adest et vocat te.
9. Nihil sum, nihil possum.
10. Ancillae Mariæ sumus.
11. Tua est magnificéntia et poténtia et victória.
12. Mala consciéntia semper tímida est et inquiéta.

Veni Creator.

Av PETER SCHINDLER

(fra «Det kimer i fjerne Riger —)

O, Ånd som er av evighet
 som var og er og bliver ved,
 fyll sjelen med din vinges sus
 som orgelklang i Herrens hus.

Du svevet over verdens hav
 før Gud det liv og skjebne gav.
 Du fyller alt som eier liv,
 fra mann og skog til fugl og siv.

Svev over våre sjeler ned
 med styrkens salve, sinnets fred —
 kom, du blid, på ørneflukt
 med oljeblad og moden frukt.

Tilbedet og høyløvet vær,
 Gud fader, sønn og talsmann kjær,
 som var og er og bliver ved:
 høyhellige Treenighet!

(Fornorsket.)

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo